

Ups & Downs Forum – 7 oktober 2017

Lezing Dr. Erik Thys

Alles en niets. Getekend door bipolaire stoornis

Psycho-educatie en maatschappelijke beeldvorming over psychiatrische aandoeningen hebben de afgelopen decennia een diepgaande evolutie ondergaan, net als de wereld van de psychiatrie en de hele maatschappij. De medische en enigszins paternalistische kijk heeft plaats gemaakt voor een meer humane visie, die voor een groot deel aangedreven is door ervaringsdeskundigen. De vermaatschappelijking van de zorg, de patiëntenparticipatie en de herstelbeweging hebben het psychiatrisch landschap ingrijpend veranderd.

Deze positieve evoluties beletten niet dat de maatschappelijke beeldvorming over psychiatrische aandoeningen erg dubbelzinnig is. Aan de ene kant is er groeiende openheid voor psychiatrische aandoeningen, human interest-verhalen, sensibiliseringscampagnes. Aan de andere kant blijven een aantal clichés en vooroordelen bestaan, die aanleiding geven tot stigma en discriminatie. We kunnen dat tegengaan door correcte informatie aan te bieden, maar het is niet eenvoudig om dit doeltreffend te doen, om de juiste toon te vinden. Want ook informatie heeft soms ongewenste effecten. Heel algemeen lijken strikt biologische, psychologische of sociale verhalen over psychiatrische aandoeningen tekort te schieten en daardoor het stigma soms eerder te verhogen dan te verlagen. Tot we meer fundamentele verklaringsdellen hebben, lijkt de biopsychosociale kijk nog de meest relevante.

Een nieuwe benadering zou kunnen zijn om niet op de symptomen of beperkingen te wijzen die met een psychiatrische aandoening kunnen samengaan, maar integendeel de meerwaarde ervan in het licht te stellen. Deze aanpak is al vruchtbaar gebleken bij de beeldvorming rond autisme, waar de link met bepaalde talenten werkt heeft als een *counterframe* tegen het stigma. Bij bipolaire stoornis kan misschien hetzelfde effect bekomen worden door de link met creativiteit te benadrukken. Dat dit verband bestaat moet inmiddels niet meer betwijfeld worden. Het oeroude vermoeden dat creatieve personen meer dan gemiddelde stemmingswisselingen doorworstelen en omgekeerd wordt vandaag door overtuigend onderzoek onderbouwd.

Het psycho-educatieve stripverhaal “Alles en Niets”, een volledig herwerkte versie van “Alles of Niets” uit 2004, weerspiegelt deze evoluties en vertelt uiteindelijk een meer genuanceerd en positiever verhaal. Dat het zich in de kunstwereld afspeelt is geen toeval.